

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

КАФЕДРА СТАТИСТИКИ

**ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
НА МІЖНАРОДНІЙ НАУКОВО-ПРАКТИЧНІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ
«НАУКОВІ ПРОБЛЕМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ НА МАКРО-,
МЕЗО- ТА МІКРОЕКОНОМІЧНОМУ РІВНЯХ»**

**СЕКЦІЯ
«СТАТИСТИЧНІ МЕТОДИ ОЦІНКИ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО
РОЗВИТКУ КРАЇНИ І РЕГІОНІВ»**

Одеса, 24-25 квітня 2014 р.

УДК 311.213.3:330.34
ББК 65.051

Статистичні методи оцінки соціально-економічного розвитку країни і регіонів. Міжнародна науково-практична конференція «Наукові проблеми господарювання на макро-, мезо- та мікро-рівнях», Одеса 24-25.04.2014. О., ОДЕУ. – 2014. С.

Автори:

Підгорний А.З. – к.е.н., професор, завідувач кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Вітковська К.В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Готліб І.Г. – к.е.н., ст. викладач кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Корольова Т.С. – к.е.н., ст. науковий співробітник, ст. науковий співробітник НДЧ Одеського національного економічного університету,

Милашко О.Г. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Ольвінська Ю.О. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Погорелова Т.В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Самотоєнкова О.В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Семенова К.Д. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Тарасова К.І. – викладач кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Халаміренко Л.О. – ст. викладач кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Микитишина Г.Ю. – аспірант кафедри статистики Одеського національного економічного університету.

У тезах доповідей наводяться результати дослідження науковців кафедри статистики щодо застосування сучасних статистичних методів для оцінки соціально-економічних процесів в Україні і окремих регіонах. Висновки та рекомендації авторів можуть бути корисними для викладачів, аспірантів і студентів, які займаються аналізом процесів, що відбуваються в суспільстві та економіці країни.

ЗМІСТ

Підгорний А.З. Демографічна складова сучасного соціально-економічного розвитку України	4-7
Вітковська К.В. Методологічні підходи до оцінки рівня бідності населення	8-11
Халаміренко Л.О. Методичний підхід до аналізу і оцінки якості трудового життя	12-14
Милашко О.Г. Дослідження тенденції туристопотоку за даними засобів розміщення	15-18
Погорєлова Т.В., Микитишина Г.Ю. Статистична оцінка інвестиційної привабливості регіонів України	19-22
Самотоєнкова О.В. Методи оцінки ефективності інноваційної діяльності в промисловості	23-27
Ольвінська Ю.О. Ефективність функціонування малих підприємств регіону в сучасних умовах	28-31
Готліб І.Г. Оптимальність структури власного капіталу підприємств	32-34
Семенова К.Д. Оцінка ризиків на підприємствах	35-38
Тарасова К.І. Використання статистичних методів в оцінці підприємницьких ризиків	9-42
Підгорний А.З., Корольова Т.С. Дослідження чинників інноваційної діяльності в сфері науки і освіти	43-46

ЕФЕКТИВНІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ РЕГІОНУ У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Мале підприємництво один із важливіших факторів розвитку економіки будь-якої країни. Малі підприємства стимулюють структурну перебудову економіки, сприяють розвитку конкуренції, більш активні в інноваційній діяльності, створюють нові робочі місця, насичають ринок товарами та послугами. Вони є джерелом формування «середнього класу», без якого не можливо ефективного функціонування економіки [1].

Аналіз статичних даних та соціологічних опитувань показують, що у сфері становлення та розвитку підприємництва України існує багато проблем. Мале підприємництво в Україні відстає від можливостей та потреб української економіки. Незважаючи на прийняті за останні роки програми підтримки малих підприємств, Україна значно поступає більшості країн з розвинутою ринковою економікою по кількісним і якісним показникам їх розвитку. Більшість проблем, що заважають ефективному розвитку малих підприємств, були вже неодноразово позначені на різних конференціях, нарадах, семінарах тощо. Основні з них – це недосконале законодавство, неефективна політика підтримки розвитку малого підприємництва, нерозвинута ринкова інфраструктура, інфляція, політична та економічна нестабільність [2].

Для підвищення ефективності функціонування українських малих підприємств необхідно чергу проаналізувати сучасний стан та виявити фактори, що стримують їх розвиток. Ефективним інструментом такого аналізу виступають статистичні методи [3, 4, 5, 6].

При аналізі розвитку малого підприємництва необхідно враховувати регіональні особливості. Так, Одеська область у 2012 році посідала перше місце серед південних регіонів за кількістю підприємств у розрахунку на 10 тис. осіб наявного населення, друге за середньорічною кількістю найманих працівників і третє – за часткою обсягу реалізованої продукції (робіт, послуг) (рис. 1).

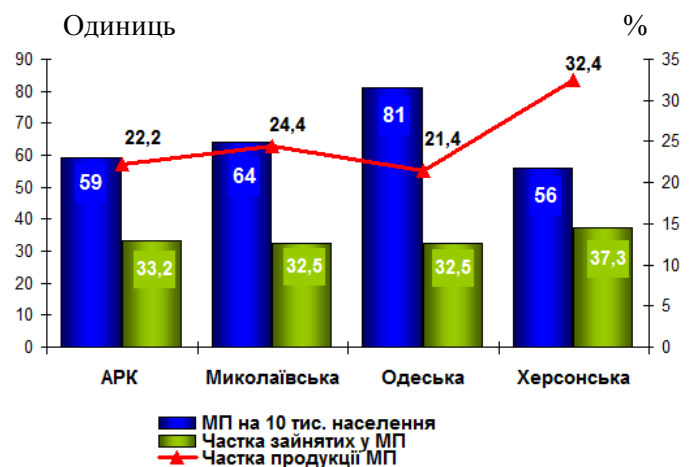

Рис. 1. Показники діяльності МП південних областей України у 2012

Використовуючи основні показники діяльності малих підприємств можна за допомогою розрахунку зведеного інтегрального індексу оцінити рівень розвитку малого підприємництва [8, с. 189-193].

Для розрахунку інтегрального індексу розвитку малого підприємництва по районах Одеської області спочатку були розраховані часткові індекси, які представлені наступною системою показників:

X_1 – кількість малих підприємств, одиниць;

X_2 – кількість малих підприємств на 10 тис. осіб наявного населення, одиниць;

X_3 – середньорічна кількість найманих працівників, осіб;

X_4 – середньомісячна заробітна плата найманих працівників, грн.;

X_5 – питома вага обсягу реалізованої продукції (робіт, послуг) малих підприємств до загального обсягу реалізації міста або району, %;

X_6 – обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг) в середньому на одне підприємство, тис. грн.;

X_7 – обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг) в середньому на одного найманого працівника, тис. грн.;

X_8 – зарплатоємність реалізованої продукції (робіт, послуг), грн.;

X_9 – валові капітальні інвестиції в середньому на одне підприємство, що здійснювало інвестиції, тис. грн.;

X_{10} – питома вага інвестицій малих підприємств у загальному обсязі валових капітальних інвестицій підприємств регіону, %.

З метою збереження однорідності сукупності, що досліджується, з переліку мікрорегіонів були виключені міста Одеса, Білгород-Дністровський, Ізмаїл, Іллічівськ, Котовськ, Южний. Райони були розділені на п'ять груп за рівнем розвитку малого підприємництва. Групування показало, що 17 районів (68 % від загальної кількості) мають низький і дуже низький рівень розвитку малого підприємництва, ще 5 районів увійшли до групи з середнім рівнем і тільки 3 райони (Біляєвський, Комінтернівський і Овідіопольський) мають високий і дуже високий рівень, що пояснюється виключно їх місцезнаходженням – це райони пригородної зони м. Одеси.

Використання інтегральних показників дозволило нам проаналізувати розвиток малого підприємництва не тільки по районах області, а й за видами економічної діяльності, для чого при побудові інтегрального індексу були розраховані часткові індекси розвитку малого підприємництва за наступними показниками:

X_1 – кількість підприємств, одиниць;

X_2 – середньорічна кількість найманих працівників, тис. осіб;

X_3 – середньомісячна заробітна плата найманих працівників, грн.;

X_4 – обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг) у % до загального обсягу реалізації відповідного виду економічної діяльності, %;

X_5 – обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг) в середньому на одне підприємство, тис. грн.;

X_6 – обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг) в середньому на одного найманого працівника, тис. грн.;

X_7 – операційні витрати на одиницю реалізованої продукції (робіт, послуг), коп./грн.;

X_8 – матеріаловіддача реалізованої продукції (робіт, послуг), грн.;

X_9 – зарплатоємність реалізованої продукції (робіт, послуг), грн.;

X_{10} – валові капітальні інвестиції в середньому на одне підприємство, що здійснювали інвестиції, тис. грн.;

X_{11} – питома вага кількості найманих працівників у загальній кількості таких працівників відповідного виду економічної діяльності, %;

X_{12} – питома вага підприємств, що отримали прибуток у загальній кількості підприємств відповідного виду економічної діяльності, %.

Отримані дані було згруповано в три групи: з низьким, середнім та високим рівнем розвитку. Аналізуючи отриманні результати зведеного інтегрального індексу розвитку малого бізнесу за видами економічної діяльності слід відмітити, що у 2012 році до групи з низьким рівнем розвитку потрапило 75 % видів економічної діяльності: рибальство, рибництво; охорона здоров'я та надання соціальної допомоги; освіта; промисловість; сільське господарство, мисливство, лісове господарство; діяльність транспорту та зв'язку; діяльність готелів та ресторанів; надання комунальних та індивідуальних послуг; діяльність у сфері культури та спорту; будівництво.

До групи з середнім рівнем розвитку належать 16,7% діяльності: фінансова діяльність, торгівля, ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку; до групи з високим рівнем розвитку входять 8,3 % видів діяльності: операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям. [10, с. 133].

Для визначення зовнішніх і внутрішніх факторів, що впливають на діяльність малих підприємств доцільно використовувати метод рангової кореляції, який дозволяє кількісно оцінити атрибутивні фактори, що стримують розвиток малих підприємств. [10, с. 133].

За допомогою метода рангової кореляції, на основі анкетного опитування керівників малих підприємств, що проводилось серед підприємців Одеської області, стало можливим проаналізувати взаємозв'язки між ознаками і ступінь узгодженості відповідей керівників малих підприємств стосовно основних проблем у сфері малого підприємництва.

Так, проаналізувавши результати анкетного опитування керівників малих підприємств Одеської області були виявлені найбільш гострі й актуальні проблеми у сфері малого підприємництва. Серед проблем, що виникають у сфері функціонування малих підприємств, найбільш актуальними підприємці назвали:

- відсутність коштів на інвестування;
- умови зовнішнього фінансування малих підприємств;

- стан (ефективність) структур підтримки підприємництва;
- відсутність необхідної інформації про джерела можливої підтримки суб'єктів підприємництва;
- стан законодавства, що регулює загальні моменти функціонування підприємства;
- стан податкової системи.

Усі з опитаних підприємців, незважаючи на сферу економічної діяльності, були згодні у визначенні проблем, що заважають ефективному функціонуванню малих підприємств.

Саме подолання цих проблем дозволить малому підприємству підвищити ефективність свого функціонування та сприятиме покращенню економічної ситуації в Україні в цілому.

Література

1. Ольвінська Ю. О. Проблеми розвитку підприємництва та малого бізнесу в Україні / Ю. О. Ольвінська // Вісник ХНУ. – Хмельницький: ХНУ, 2006. С. 185-190.
2. Самотоєнкова О. В. Розвиток інфраструктури малого та середнього бізнесу в Україні / О. В. Самотоєнкова, Ю. О. Ольвінська // Вісник соціально-економічних досліджень. Збірник наукових праць. Випуск 37. Одеса: ОДЕУ, 2009. С. 166 – 170.
3. Самотоєнкова О. В. Економічна статистика : навчальний посібник / О. В. Самотоєнкова, Ю. О. Ольвінська. – Одеса : ОДЕУ, 2010. – 182 с.
5. Методологія статистичного забезпечення розвитку регіону : Монографія // За заг. ред. канд. економ. наук, професора А. З. Підгорного – Одеса : Атлант, 2012. – 303 с.
6. Погорелова Т. В. Статистичні методи оцінювання фінансової діяльності підприємств та організацій / Т. В. Погорелова // Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. пр. / ред. М. І. Зверяков; Одеський держ. екон. ун-т. – Одеса, 2007. – Вип. 25. – С. 276-282.
7. Ольвінська Ю. О. Основні напрями підвищення ефективності функціонування суб'єктів підприємницької діяльності / Ю. О. Ольвінська // Формування ринкових відносин в Україні. – 2013.- №12. – С. 166-171.
8. Уманець Т. В. Моніторинг розвитку малого бізнесу та підприємництва регіону за допомогою інтегральних індексів / Т.В. Уманець, Ю.О. Ольвінська // Управління підприємством: проблеми та шляхи їх вирішення: Матеріали Міжнар. наук.-практ. конференції. - Т. 1. – Донецьк: ДонДУЕТ, 2007. – С. 189 – 193.
10. Підгорний, А. З. , Уманець, Т.В. Методика розрахунку індексів економічного розвитку регіонів / А. З. Підгорний, Т. В. Уманець // Одеський державний економічний університет. – Одеса: ОДЕУ, 2005
11. Уманець Т. В. Методи і моделі оцінювання розвитку малого бізнесу: мезо- і мікрорівень: Монографія / Т. В. Уманець, Ю. О. Ольвінська, О. В. Лучакова – Донецьк: «ВІК», 2010. – 250 с.